

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dorota Rysińska

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **D. O.**

skazanego z art. 148 § 2 pkt 2 kk i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 30 lipca 2014 r.,

wniosku obrońcy z urzędu skazanego D. O. o wznowienie postępowania

zakończanego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 1

sierpnia 2013 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 15 marca 2013 r., sygn. akt V K (...)

p o s t a n o w i ł

1. wniosek oddalić;

2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. Ś. B. kwotę 442 (czterysta czterdzieści dwa) zł i 80 (osiemdziesiąt) gr, w tym 23% podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie wniosku o wznowienie postępowania;

3. zwolnić skazanego D.O. od ponoszenia kosztów postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 15 marca 2013 r., sygn. akt V K (...) uznał D. O. za winnego, m.in. tego, że w dniu 14 maja 2011 r. w K., działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia M. S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, użył wobec niej przemocy poprzez ucisk dłońmi na szyję i zabił M. S. , poprzez zadławienie i w następstwie gwałtowne uduszenie, po czym dokonał zaboru w celu przywłaszczenia pieniędzy w kwocie 32 tysięcy złotych i kamery marki S. model (...), będąc uprzednio skazanym prawomocnymi wyrokami: Sądu Rejonowego w K. z dnia 14 września 1990 r., sygn. akt IV K (...) za czyn z art. 210 § 1 d.k.k. w zw. z art. 60 § 1 d.k.k. na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbył w ramach kary łącznej orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 15 lutego 1994 r., sygn. akt V K (...) w okresie od 17 sierpnia 1990 r. do 26 stycznia 1994 r., od 13 czerwca 1995 r. do 24 listopada 1995 r., od 23 grudnia 1999 r. do 28 sierpnia 2004 r., Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 kwietnia 2001 r., sygn. akt IV K (...) za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. popełnione 23 grudnia 1999 r. na karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbył w ramach kary łącznej, orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w C. z dnia 22 stycznia 2004 r., sygn. akt II K (...) w okresie od 28 sierpnia 2004 r. do 28 czerwca 2007 r. i od 12 listopada 2009 r. do 12 stycznia 2010 r. - to jest zbrodni z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. i art. § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na mocy art. 148 § 2 pkt 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. skazał go na karę 15 lat pozbawienia wolności. Nadto Sąd Okręgowy w K. tym samym wyrokiem uznał D.O. za winnego dokonania pięciu innych przestępstw i jako karę łączną, za wszystkie przypisane mu czyny, wymierzył mu karę 15 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten zaskarżyli: prokurator, a także obrońca oskarżonego. Wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2013 r., sygn. akt II AKa (...), Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że: z opisu czynu przypisanego oskarżonemu w pkt. I wyeliminował stwierdzenie „dokonał zaboru w celu przywłaszczenia pieniędzy w kwocie 32.000 zł i kamery marki S. model (...)” przyjmując w to miejsce, że „dokonał zaboru w celu przywłaszczenia pieniędzy w kwocie około 30.000 zł”, a nadto wymierzył oskarżonemu za tą przypisaną mu zbrodnię w miejsce kary

orzeczonej, karę 25 lat pozbawienia wolności; uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej i na podstawie art. 85 k.k. i art. 88 k.k. orzekł karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.

Ten wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli kasacją obrońca skazanego, ale Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 14 maja 2014 r., sygn. akt IV KK 429/13, uznał tą kasację za oczywiście bezzasadną i ją oddalił.

W dniu 17 czerwca 2014 r. do Sądu Najwyższego wpłynął, sporządzony przez wyznaczonego z urzędu obrońcę, wniosek o wznowienie postępowania w powyższej wskazanej sprawie D. O. , w którym jego autorka domagała się:

1. wznowienia tego postępowania;
2. uchylenia wyroków sądów obu instancji w zakresie czynu z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. i art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji;
3. przeprowadzenia czynności sprawdzających w trybie art. 97 k.p.k., to jest:
 - a. ustalenie czy do Komisariatu Policji przy ul. Ż. w K. wpłynęło zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa kradzieży jakiej miał dokonać skazany na obywatelu tureckim, czy zostało wszczęte postępowanie w tej sprawie oraz czy poczyniono jakieś ustalenia w tej sprawie;
 - b. ustalenia personaliów i przesłuchania obywatela Turcji, będącego ojcem znajomego skazanego - właściciela sieci barów N. - w celu ustalenia, czy miało miejsce zdarzenie w wyniku którego utracił znaczną sumę pieniędzy;
 - c. ustalenia personaliów i przesłuchania sąsiadki M. S. na okoliczność widzianych przez nią w niedzielę, tj. 15 maja 2011 r., dwóch osób wychodzących z mieszkania zamordowanej;
4. zasądzenie na jej rzecz nieuiszczonych w całości, ani w części, kosztów sporządzenia i wniesienia niniejszego wniosku, według norm przypisanych.

Prokurator Prokuratury Generalnej pismem skierowanym do Sądu Najwyższego w dniu 3 lipca 2014 r., wniósł o oddalenie wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego jest oczywiście bezzasadny i nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie ulega wątpliwości, że przywołana we wniosku podstawa wznowienia postępowania *propter nova* (art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.) odwołuje się do ujawnienia się,

po wydaniu prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie podlegające wznowieniu, nowych faktów i dowodów nieznanymi sądowi orzekającemu w sprawie.

Jednakże treść wskazanego przepisu nie pozostawia wątpliwości co do tego, iż podstawą wznowienia nie mogą być wszelkie nowe fakty i dowody, ale jedynie takie, które wskazują na jedną z trzech okoliczności taksatywnie wymienionych w § 1 pkt 2 art. 540 k.p.k.

Innymi słowy, nowe fakty lub dowody mogą być podstawą wzruszenia prawomocnego wyroku, i tym samym wznowienia postępowania tylko wówczas, gdy „mogą w sposób wiarygodny podważyć prawdziwość przyjętych w nim ustaleń faktycznych” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 7-8, poz. 47). Przywołana regulacja przesądza też o tym, że to wnioskodawca ma wykazać duży stopień prawdopodobieństwa błędności owego, prawomocnego wszak, orzeczenia, a więc w wiarygodny sposób podważyć prawidłowość przyjętych w nim ustaleń faktycznych.

W przedmiotowym wniosku jego autorka tego rodzaju dowodów faktycznie nie zgłosiła. Ograniczyła się bowiem do wnioskowania o podjęcie przez Sąd Najwyższy, w trybie art. 546 k.p.k. w zw. z art. 97 k.p.k. działań, które miałyby ustalić, czy takie dowody o których mowa w art. 540 § 2 k.p.k. te zgłaszane przez nią - nawet bliżej niesprecyzowane - źródła dowodowe w istocie stanowią.

Tymczasem z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że postępowania, o którym mowa w art. 546 k.p.k., nie przeprowadza się „celem ustalenia istnienia przesłanki opisanej w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.”, ale służy ono sprawdzeniu, czy nowe (zgłoszone we wniosku o wznowienie) dowody rzeczywiście wskazują na zachodzenie jednej z wymienionych w art. 540 § 2 lit a - c k.p.k. przesłanek wznowienia, a więc czy istnieje rzeczywiście „poważne niebezpieczeństwo błędności prawomocnego wyroku skazującego”. Przewidziany w art. 546 k.p.k. tryb nie może zatem być wykorzystywany do badania, czy zgłaszani świadkowie mają wiadomości w sprawie i ewentualnie, czy te wiadomości mogą mieć znaczenie przy rozważaniu zaistnienia podstawy do wznowienia postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z: 13 kwietnia 2005 r., V KO 80/04, R-OSNKW 2005, poz. 753; 19 marca 2008 r., IV KO 126/07, OSNwSK 2008/1/690; 28 listopada 2012 r., III KO 15/12, Lex nr 1228571; 29 października 2013 r., IV KO 48/13, Lex nr 1388524).

W tej sytuacji domaganie się przez autorkę wniosku o wznowienie postępowania przeprowadzenia tych czynności (przytoczonych powyżej), w trybie określonym w art. 546 k.p.k. w zw. z art. 97 k.p.k. nie mogło być skuteczne i prowadzić do podjęcia przez Sąd Najwyższy tego rodzaju działań.

Wniosek ten nie mógł być uwzględniony, skoro - co już odnotowano - w tym trybie nie można ustalić, czy wskazywane źródła dowodowe w ogóle mogą stanowić podstawę faktyczną wniosku o wznowienie postępowania, ale na ile dowody te wykazują rzeczywiste niebezpieczeństwo błędności prawomocnego wyroku skazującego.

Niezależnie od tych uwarunkowań procesowych czyniących to żądanie autorki wniosku o wznowienie bezzasadnym, zauważyć należy, iż dowody te - z uwagi na treść przytoczonych w tymże wniosku tez dowodowych, które one miałyby potwierdzić - nie mogą, już tylko z tego względu, być uznane za takie, które wykazują rzeczywiste niebezpieczeństwo błędności prawomocnego wyroku skazującego D. O. za zbrodnię z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. i art. 64 § 2 k.k.

1. Nie ulega wątpliwości, iż nie tylko ustalenia o dysponowaniu przez skazanego znaczną ilością pieniędzy w czasie, który nastąpił już po zabójstwie pokrzywdzonej i dokonaniu na jej szkodę zaboru pieniędzy „w kwocie około 30.000 zł”, były wyłączną i najważniejszą poszlaką, stanowiącą podstawę uznania go za sprawcę tej zbrodni, bowiem w istocie rozstrzygnięcie to było oparte na szeregu innych (wzajemnie ze sobą powiązanych) dowodach (głównie opiniach biegłych z zakresu: badań morfologicznych włosów i genetyki sądowej, kryminalistyki, osmologii), jak też stanowiło następstwo, bardzo wnikliwej i wszechstronnej, oceny, tak złożonych przez oskarżonego (na różnym etapie postępowania) wyjaśnień, jak i zeznań przesłuchanych świadków (przede wszystkim: członków najbliższej rodziny pokrzywdzonej, jej sąsiadów, w tym D. S. , czy konkubiny skazanego),

2. Nadto samo przytoczone we wniosku twierdzenie skazanego o tym, że przez cały przebieg procesu nie ujawnił prawdziwych okoliczności wejścia przez niego w posiadanie pieniędzy ze względu na to, że uzyskał je w wyniku przestępstwa i obawiał się, że będzie z tego powodu pociągnięty do odpowiedzialności karnej, jest niewiarygodne, w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Skazany był jednak świadomy rangi postawionego mu zarzutu (zabójstwa pokrzywdzonej w związku z rozbojem), i wymiaru grożącej mu za ten czyn kary. Tym bardziej, że odpowiadał za ten czyn w warunkach recydywy wielokrotnej (art. 64 § 2 k.k.). W tej sytuacji zaniechanie przez niego wskazania - w toku procesu - rzeczywistego źródła posiadania zabezpieczonych przy nim pieniędzy, byłoby działaniem zupełnie nieracjonalnym oraz podjętym wbrew własnym i oczywistym interesom procesowym. Jest to niewątpliwe tym bardziej gdy się zważy, na dwie dalsze, dodatkowe, kwestie.

Pierwsza to fakt zmienności składanych - na poszczególnych etapach postępowania przez skazanego - wyjaśnień.

Druga zaś dotyczy przemilczenia przez skazanego tej okoliczności, nawet w postępowaniu odwoławczym, kiedy miał świadomość tak wymiaru wymierzonej mu nieprawomocnie kary, jak też żądania prokuratora, zawartego w wywiedzionej na jego niekorzyść apelacji, co do znacznego tej kary zaostżenia.

Przytoczone okoliczności pozwalają zatem uznać nieprawdziwość przywołanych we wniosku obecnych twierdzeń skazanego, dotyczących źródła posiadanych przez niego po śmierci pokrzywdzonej - w znacznej kwocie - pieniędzy.

Niezależnie od tej oceny, zauważyć też należy, że owe zmienione wyjaśnienia skazanego, nie mogą w ogóle być, w świetle treści art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., rozpatrywane jako „nowy dowód” (skoro nie stanowiły „nowego środka dowodowego”), ani też jako takie, które kreują „nowe fakty”. Te bowiem nie mogą być ustalone na podstawie uprzednio przeprowadzonych w sprawie dowodów, albowiem stanowiłoby to, w istocie, dopuszczenie w postępowaniu w przedmiocie wznowienia ponownej oceny tych samych dowodów, którą raz już przeprowadzono przed wydaniem prawomocnego wyroku, oraz przyzwolenie na dokonywanie, na tej podstawie, odmiennych ustaleń faktycznych.

3. Fakt ustalenia, czy niewskazany personalnie przez autorkę wniosku, obywatel Turcji „utracił znaczną sumę pieniędzy” - jest całkowicie pozbawiony znaczenia, bowiem nawet potwierdzenie tej zaszłości nie mogłoby podważyć ustaleń prawomocnego wyroku, którego przedmiotowy wniosek dotyczy. Jest to oczywiste w świetle samych twierdzeń skazanego. Skoro miał on dokonać zaboru pieniędzy na szkodę „obywatela Turcji” przed dniem 14 maja 2011 r., to wcale jeszcze nie oznacza, że nie mógł on dokonać na osobie pokrzywdzonej przypisanej mu zbrodni. Tym bardziej gdy uwzględni się przy tym treść zeznań konkubiny skazanego dotyczących ich wspólnej sytuacji majątkowej (zmuszającej ją do zastawienia telewizora) w dniu dokonania tego zabójstwa.

4. Zawiadomienie do Komisariatu Policji w K. przy ul. Ż. złożył sam skazany (co wynika z jego pisma z dnia 4 września 2013 r. skierowanego do Sądu Apelacyjnego - k. 2409). Uczynił to więc już po tym, gdy został prawomocnie skazany za zabójstwo pokrzywdzonej. W tej sytuacji nawet potwierdzenie tego faktu niczego w istocie nie mogłoby podważyć z ustaleń prawomocnego wyroku i tym samym świadczyć o jego błędności.

Niezależnie od oczywistych braków wniosku dowodowego o przesłuchanie nieustalonej personalnie „sąsiadki M. S.” zauważyć należy, iż także (ewentualne) potwierdzenie przez

nią tego, że „15 maja 2011 r. widziała dwie osoby wychodzące z mieszkania zamordowanej”, nie podważyłoby zasadności prawomocnego wyroku. Nie zdołałoby bowiem zakwestionować tych dowodów w postaci wspomnianych opinii, które były podstawą uznania, iż to skazany dzień wcześniej dokonał zabójstwa pokrzywdzonej i to właśnie on, a nie „inne osoby”, zabrał wówczas należące do niej pieniądze.

Wszystkie wskazane powyżej okoliczności dowodzą, oczywistej wręcz, bezzasadności wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania.

Orzeczenie o należnym obrońcy skazanego wynagrodzeniu za sporządzenie i wniesienie wniosku o wznowienie postępowania uzasadniały przepisy: art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z § 14 ust. 4 pkt 1 i § 5 oraz § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. - wobec sytuacji majątkowej skazanego i długoletniej kary pozbawienia wolności, którą odbywa - należało go zwolnić od ponoszenia kosztów postępowania wznowieniowego.

Z tych wszystkich względów - postanowiono jak wyżej.